

KATOLIKUS KÁNTORLAPOK

— Szerkeszti: Merczel György —

Hívó kántor

Egy orvos aligha érzi azt a megrendülést elhunyt betege fölött, amelyet a hozzátartozók szerették holtteste láttán. A temetkezési vállalkozótól sem várható el a rokonokéhoz hasonló megrendülés. A kántor és a pap nap mint nap találkozik ilyen megrendítő helyzettel. S mindketten még gyakrabban vannak jelen az Ige megtestesülésekor a szentmisén. Tőlük mégis elvárjuk, hogy szolgálatakat szívvel-lélekkel végezzék, ne „hideg lakatos” módjára.

„Vallásos papunk van” — mondják néha a hívek, ami furcsának tűnik, pedig csak annyit jelent, hogy szeret misézni, a szent liturgiát és az ájtatosságokat odafigyeléssel, hittel, imádkozva végzi. Az emberek látják ezt, és bizony komoly tanúságtétel az ilyen istentisztelet.

Azonban látják-e a kántort? A hívek egy része —akik a kóruson töltik a szentmise idejét— igen. De a hívek másik része számára sem közömbös, hogy ki orgonál és énekel, hiszen a szavak és a megszólaló akkordok között ott van (vagy távollétével „tündököl”) a kántor hite, amiből szolgálata, művészte táplálkozik. Egy jezsuita atya, aki a szocializmus alatt évekig csak kántorként működhetett, elmesélte, hogy kórusát rendszeresen gyóntatta, s ez mindig eredményezett füllel hallható változást is.

A kántor és a pap Isten hivatásos dicsérői, éppen ezért kell, hogy tudatosítsák magukban: mit, miért és kinek tesznek. „A kántor zeneértő keresztény” — hangzik fülünkben a meghatározás. Az, hogy zeneértő legyen, alapvető szakmai kérdés. Kereszténysége viszont folyamatos pallérozásra szorul, mert hamarabb megkopik, mint az ujjtechnika, ha nem gyakorol rendszeresen.

Napi két-három (négy-öt) szentmise, temetés és esküvő után mi többet tehetnék még a lelkem üdvéért? — kérdezheti a kedves kántorolvasó. Valóban kevesen engedhetik meg maguknak, hogy hetente elmenjenek egy másik templomba és ott „hívóként” vegyenek részt a szentmisén (bár e sorok írójának van szerencséje ilyen kántort ismerni).

A szentmiséken való „tudatos és tevékeny részvétel” mindannyiunk számára föladat. A tudatosság és tevékenység itt természetesen nem a zenére vonatkozik, hanem a lelkünkre: legyen ott a szentélyben, ahol a liturgia végbemegegy, ahol Isten igéje elhangzik és Krisztus teste meg vére jelen van. Naponta ötször? Ez természetesen nehéz, de nem ok arra, hogy egyszer se legyen így. Lehetőleg előre jelöljön ki magának a kántor egy szentmisét, amikor fokozottan odafigyel, az lesz „a” szentmise aznap.

Ez utóbbi mindössze gyakorlati tanács, amit magam is kántornónktól tanultam kántorkodásom ideje alatt, és most is vallok, a papság küszöbén.

Füzes Ádám diákonus (Központi Papnevelő Intézet, Budapest)

Egyházzenei helyzetkép a Felvidéken – ahogy én látom

A következőkben nem egy szakmai helyzetfelmérés eredményét írom le, mert ez még várat magára, hanem azt a képet, amely utazások és látogatások során kialakult bennem a Szlovákiában élő magyarság katolikus egyházközségeinek egyházzenei életéről. Nehéz általános kijelentéseket tenni, mert a kép változatos, helytől és emberektől függő, így összképet próbáltam kialakítani.

A hívek nagyon szeretnek énekelni, templomaink nem némák, s ez fontos tény, ha az egyházzene megújulását akarjuk. Szinte mindenütt a Szent Vagy, Uram! énekeit és a Szigeti-ordináriumot énekelik. Sok helyen azonban még a SZVU előtti énekeskönyvekből is válogatnak különféle énekeket, s ha nem is a szentmiséken, de ájtatosságokon, búcsújárások során használják azokat. Az Éneklő Egyház a hívek számára csaknem ismeretlen, legfeljebb papok, kántorok és néhány érdeklődő használja.

Nehéz hozzájutni, drága is, de főként nincs, aki foglalkozzék vele, nincs sokszor igény a megújulásra sem. „Menjen minden a régiben” — gondolják sokan. Buzgó lelkipásztorok, fiatalok, világiak nyomán bőséggel jelen vannak a taizé-i és a gitáros énekek is, melyeket több plébániai ifjúsági énekkar is használ. Ezeket éneklik az ifjúsági találkozók is. Jellemző módon ezek az énekek kaptak helyet az iskolák számára szlovák nyelvről lefordított hittankönyvekben is!

A zsolozsma éneklésére kevés példa van. A kántorok zömmel idősek, gyakran képzetlenek zenei és liturgikus téren egyaránt. Egyedül uralják a kórust, nem keresnek munkatársakat, félvén az esetleges „konkurenciától” és az így elmaradó jövedelemtől... Így elzárják az utat mások elől és nem gondolnak az utánpótlásra sem. A valóságban azonban sok lelkes és buzgó kántor is van. Ritka, de mégis fellelhető néhány egyházközségi énekkar.

Bízató jelenség, hogy Komáromban énekközpontú egyházi alapiskola működik, s a Harmonia Sacra Danubiana éves rendezvénysorozat is jó alkalom lehet az egyházzenei élet felpezsdítésére.

E rövid helyzetkép nyomán a kérdés talán az, mit kellene, lehetne tenni? Az egyházzenei megújulás a Felvidéken biztosan nem lesz tömegjelenség. Nem is papjainktól kell várni, akik különben is túl vannak terhelve. Az ő támogatásukra mindenképpen szükség van, mégis itt a világi hívekre várnak feladatok. Szükség lesz szakmai megalapozásra, tanulásra, eszmecserére az anyaország egyházzenei életének képviselőivel, pezsgő szellemi műhelyre. Meg kell oldani fiatal kántorok, énekvezetők képzését, akár Magyarországon, akár a Felvidéken.